

Струтинський В. О.,

студент,

Національний університет «Одеська юридична академія»

РОЛЬ ЮНЕСКО В ПРОТИДІЇ СИЛОВОМУ ФАКТОРУ ВПЛИВУ НА ЛОКАЛЬНІ КУЛЬТУРИ

Згідно приблизних підрахунків вчених, на нашій планеті, за весь відомий нам період її розвитку, було лише 300 років миру. Сьогодні щодня й щохвилини у світі підривається снаряд чи лунає звук пострілу. Світова цивілізація руйнує те, що вона ж створювала заради майбутніх поколінь задля досягнення своїх егоїстичних цілей. Саме тому тематика даної статті є досить актуальною на сьогоднішній день.

Особливої уваги світової спільноти потребує проблема використання західною цивілізацією на чолі з США силового фактора впливу на локальні культури. Так, військове втручання в Афганістані та Іраку, палестино-ізраїльський конфлікт і антиіранська кампанія Вашингтона все більше сприймаються у світі як протистояння християнської і мусульманської цивілізацій. Причому, ця конфронтація аж ніяк не детермінована логікою розвитку сучасного політичного процесу, а штучно нав'язується правлячою американською елітою. В умовах реальної загрози цивілізаційного розколу світу людство просто зобов'язане проявити солідарну відповідальність за долю культурного розмаїття і, за словами Генерального директора Організації Об'єднаних Націй з питань Освіти, Науки і Культури (ЮНЕСКО) К. Мацуура, «відстоювати це розмаїття на найвищому політичному рівні».

Таким чином, будучи на сьогодні єдиною міжурядовою організацією системи ООН, що володіє унікальним мандатом прийняття та реалізації колективних рішень у сфері глобальної культурної політики, ЮНЕСКО проводить курс на створення більш справедливих умов для розвитку сучасних локальних культур, в призмі захисту культурної різноманітності планети. Головним напрямком у цій роботі є реалізація програм щодо збереження Всесвітньої культурної і природної спадщини, яка будується на основі положень відповідної міжнародної конвенції 1972. Станом на початок 2013 р. Список Всесвітньої культурної і природної спадщини ЮНЕСКО включав 830 об'єктів у 132 країнах – 644 культурних, 162 природ-

них і 24 змішаних. Серед них безцінні культурні пам'ятки давніх цивілізацій і народів Єгипту, Греції, Індії, Китаю, Мексики, Риму, України, Узбекистану, Ефіопії та інших країн. ЮНЕСКО проводить централізований моніторинг стану об'єктів, надає експертну, технічну та нормативну допомогу державам-членам, допомагає їм формувати і реалізовувати національну політику щодо збереження об'єктів культури, у тому числі через розвиток державних і неурядових проєктів з реставрації культурних пам'яток та їх правовий захист. У цих питаннях ЮНЕСКО спирається на свої міжурядові організації – Міжнародний комітет музеїв (ІКОМ) та Міжнародний комітет охорони пам'яток і пам'ятних місць (ІКОМОС).

Особливе місце відводиться збереженню історичних міст, що входять до Списку об'єктів Всесвітньої спадщини. Увага ЮНЕСКО зосереджена на об'єктах, що представляють собою найбільш яскраві приклади історичної культурної та цивілізаційної самобутності, які піддаються серйозній загрозі зникнення, або відображають культурну спадщину малих народів.

За оцінкою ЮНЕСКО, в даний час 31 об'єкт світової культури знаходиться під загрозою зникнення і потребує «екстреної допомоги». Серед них міста Бам в Ірані і Забід в Ємені, долини Баміана в Афганістані та Катманду в Непалі, історична частина м. Баку в Азербайджані та ін.

Зусилля, що вживаються ЮНЕСКО щодо збереження всесвітньої культурної спадщини, найбільш наочно проявилися в ході реалізації Глобальної міжнародної стратегії з відновлення культурних пам'яток Афганістану. У 2001 р. ЮНЕСКО не вдалося запобігти знищенню радикальним мусульманським рухом «Талібан» видатних історичних та культурних пам'яток цієї країни – гігантських Баміанських будд, а також колекції Кабульського археологічного музею. Тоді «таліби» відкинули звернення ЮНЕСКО про передачу цих об'єктів під міжнародний контроль. На початку 2002 р. під егідою ЮНЕСКО був сформований Міжнародний координаційний комітет зі збереження культурної спадщини Афганістану. У прийнятій світовим співтовариством стратегії було визнано доцільним не просто технічно відновити постраждалі в результаті війни культурні об'єкти, але також реалізувати непросту політичну завдання відродження міжетнічного довіри між афганцями через формування почуття причетності до спільної культурного надбання Афганістану.

Таким чином, незважаючи на те, що в Афганістані зберігається політична нестабільність, ЮНЕСКО вдалося реалізувати таку комплексну програму: була проведена унікальна експертна оцінка та відновлення культурних пам'яток Баміана (тільки на цей проект світовою спільнотою було зібрано понад 2 млн. доларів США), Джама, Герата, Кабульського музею та інших. Крім того, були мобілізовані чималі кошти на відродження афганських шкіл, в яких викладаються спеціальні курси з міжетнічної вихованню в дусі «культури миру» і ненасильства. Ці проекти підкріплюються сучасним інформаційним забезпеченням. Одночасно розвивається проект з відродження культурних традицій різних етнічних спільнот Афганістану.

Також варто зазначити, що після початку в 2003 р. військової акції США та їх союзників в Іраку ЮНЕСКО також стала на чолі міжнародної ініціативи з надання допомоги у збереженні найбагатшої культурної спадщини цієї країни.

Також, в рамках проекту «Спадщина, діалог і примирення» ЮНЕСКО планує розвинути наявний вдалий досвід встановлення міжобщинного діалогу між ворогуючими сторонами задля відновленні загальнонаціонального культурного надбання в Афганістані, Боснії і Герцеговині, Косово, Палестині, ряді країн Африки і в Східному Тиморі. Так, тільки на відновлення постраждалих в ході збройного конфлікту 13 християнських і мусульманських релігійних і культурних пам'яток Косово міжнародні спонсори запропонували виділити близько 10 млн. доларів США. Також ЮНЕСКО направила місію міжнародних експертів до Лівану для попередньої оцінки збитку, нанесеного культурним пам'яткам цієї країни в результаті збройного вторгнення в неї Ізраїлю влітку 2006 р.

Висновок. В умовах руйнівного впливу «силових факторів» на сучасні світові культури, ЮНЕСКО концентрує увагу на збереження культурної різноманітності планети, прагне залучити до реалізації проектів у цій сфері максимальне число прихильників на міжурядовому рівні загалом і серед громадянського суспільства зокрема. Досить актуальним також в даному напрямку є розробка єдиної концепції захисту спадщини людства, особливо сьогодні – напередодні назрівання Сирійського конфлікту.